

شوخی که از حد بگذرد!

فکر کنید به يك جمع جديد وارد شده‌ايد و در حالی که تلاش می‌کنید با این جمع تازه آشنا شوید، یکباره یکی از دوستان قدیمی‌تان را در همان مهمانی می‌بینید...



سلامت نیوز : فکر کنید به يك جمع جديد وارد شده‌ايد و در حالی که تلاش می‌کنید با این جمع تازه آشنا شوید، یکباره یکی از دوستان قدیمی‌تان را در همان مهمانی می‌بینید، اما او به حدی با شما شوخی‌های زننده می‌کند که بناچار مجبور به ترك آن جمع می‌شوید. این‌گونه اتفاق‌ها، هر روز در زندگی بسیاری از شهروندان رخ می‌دهد و چه دوستی‌ها و روابط صمیمی که به خاطر همین شوخی‌های خارج از کنترل به انتهای خط رسیده است.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از جام جم ؛ پیر و جوان و تحصیلکرده و بی‌سواد هم ندارد. اگر بخواهیم بی‌تعارف حرف بزنیم امروزه دیگر شوخی‌های افراطی و خارج از ادب به شکل بسیار پررنگی در جامعه دیده می‌شود که تداوم این وضع می‌تواند سلامت اجتماعی و روانی شهروندان را تهدید کند.

واکنش‌های ما به انواع شوخی‌ها

شوخی‌ها دو هدف عمده دارد که اولی را می‌توان ایجاد فضای شادی و خنده در جمع و دیگری را توهین و تحقیر طرف مقابل دانست اما خطر جدی اینجاست که گاهی این دو هدف با همدیگر ترکیب می‌شوند و شرایطی پیش می‌آید که فردی بی‌آن که قصد و نیت بدی داشته باشد با شوخی‌های نابجا موجب رنجیدن دوستش می‌شود.

تکلیف شوخی‌های نوع اول و دوم که روشن است و هر دو با قصد و نیت قبلی انجام می‌شود و احتمالاً خروجی‌اش هم مطابق همان قصد و نیت قبلی خواهد بود، اما در شوخی‌هایی که ناخواسته موجب دلخوری افراد می‌شود، نیت فرد این بوده که با شوخی کردن فضای شادتری ایجاد کند، اما ناخواسته دوستش را دلخور می‌کند.

محمد طاهرشاد، کارشناس جامعه‌شناسی در گفت‌وگو با «جام‌جم» می‌گوید: شوخی‌هایی که به فردی توهین نمی‌شود و صرفاً برای خندیدن در جمع گفته می‌شود، مشکلی ایجاد نمی‌کند، اما اگر شوخی کردن با نیت تحقیر و توهین باشد و این کار هم تداوم یابد، اصلاً نباید به فرد شوخی‌کننده مجال این کار را داد و باید قاطعانه با او برخورد کرد.

وی می‌افزاید: در شوخی‌های دوپهلو که در کنار خندیدن به حقوق فردی هم ناخواسته تعرض می‌شود، باید با زبان تذکر برخورد کرد و رفتار تند و قهرآمیز، تاثیر عکس می‌دهد و احتمال دارد به معنی بی‌جنبه بودن فرد تلقی شود.

درست خندیدن، هنر است

خندیدن برای خیلی از آدم‌ها، حکم همان زندگی را دارد. تصور دنیایی که همه با هم سرد و رسمی برخورد می‌کنند، خارج از حوصله ایرانی‌هاست. طاهرشاد می‌گوید: ما ایرانی‌ها مردمان شوخ‌طبعی هستیم که خلاقیت بالایی برای خلق صحنه‌های خنده‌آور داریم، اما به دلیل این‌که نهادهای فرهنگساز به مردم درست توضیح نداده که مرز دقیق بین شوخی‌های مودبانه و بی‌ادبانه کجاست، خیلی اوقات فراموش می‌کنیم تا چه سطحی شوخی‌های ما محترمانه و تا چه سطحی غیرمحترمانه است.

این پژوهشگر مسائل اجتماعی بر این باور است ما در دورانی زندگی می‌کنیم که رفته‌رفته داریم هنر درست خندیدن را از دست می‌دهیم. وی تاکید می‌کند: در جامعه‌ای که الزامات و لوازم تفریحات سالم در اختیار مردم قرار داده نشود و مردم نتوانند از مجراهای قانونی و اخلاقی شاد باشند و انرژی خود را تخلیه کنند، در آن صورت به تفریحات کنترل نشده و شوخی‌های زننده روی می‌آورند تا از این طریق، کمبود شادی را در زندگی‌شان جبران کنند.

طاهرشاد توضیح می‌دهد: اگر جوانی، شغلی مفید و شرایط مالی مناسبی داشته باشد و جامعه هم برای اوقات فراغت آن جوان، برنامه‌ریزی منطقی داشته باشد بسیار احتمالش بعید است این فرد از مجرای شوخی‌های فیزیکی و سخیف، همه روزش را بگذراند. در حقیقت اگر جوانی همه ابزار و لوازم تفریحات سالم و خندیدن پاك را در اختیار داشته باشد، میلش به انجام شوخی‌های سخیفی که با تحقیر دیگران همراه می‌شود، کاهش می‌یابد.

مرزبندی مشخصی نداریم

شاید شما هم به این نکته توجه کرده‌اید که این روزها، شوخی‌های افراطی بین دو نفر به معنای صمیمیت تعبیر می‌شود و افرادی هم که همواره با دیگران رفتاری محترمانه و مودبانه دارند، احتمال دارد با عناوین و القابی همچون بچه مثبت در جامعه خطاب شوند.

طاهرشاد معتقد است در جامعه‌ای که اخلاق و ادب را يك ضدارزش به حساب بیاورند، اما شوخی‌های سخیف در روابط اجتماعی، جایگاهی ارزشمند میان مردم داشته باشد، در چنین جامعه‌ای نیاز به آموزش و فرهنگسازی برای اصلاح امور رفتاری شهروندان، يك ضرورت است.

وی خاطرنشان می‌کند: یکی از عمده دلایل رواج شوخی‌های زننده در جامعه این است که معمولاً ما ایرانی‌ها عادت نکرده‌ایم مرزبندی مشخصی با آدم‌ها و اماکن مختلف داشته باشیم، مثلاً خیلی‌ها می‌خواهند همان سطح صمیمیتی را که بین خانواده‌شان دارند، در محیط کار هم پیاده کنند، اما به دلیل تداخل قوانین رایج در دو حوزه غیرمرتبط مانند خانه و محل کار، در چنین شرایطی احتمال بروز بی‌اخلاقی زیاد می‌شود.

این پژوهشگر مسائل اجتماعی توضیح می‌دهد: نوع برخورد صمیمی ما با اعضای خانواده، گونه‌ای خاص از شوخی‌های خانوادگی را پدید می‌آورد که حتی گاهی اگر زننده هم باشد، دلخور نشویم، اما وقتی همین سطح صمیمیت را به محل کار یا اداره یا سایر اماکن رسمی می‌کشانیم، آن‌گاه باید انتظار داشته باشیم گاهی شوخی‌های دیگران با ما خارج از چارچوب ادب و نزاکت باشد.

شوخی‌های سخیف را تبلیغ نکنیم

اگرچه مشکل گسترش شوخی‌های خارج از کنترل فقط مشکلی داخلی نیست و مردمان کشورهای دیگر نیز با شدت و ضعف‌های مختلف با این آسیب اجتماعی درگیر هستند، اما این مشکل در کشور ما به مرحله‌ای رسیده است که حتی در دانشگاه‌ها و مراکز فرهنگی نیز ردپای شوخی‌های زننده به چشم می‌خورد.

در این میان، نمایش فیلم‌های کمدی که در آن حتی از لودگی و شوخی‌های فیزیکی هم برای خندانیدن مخاطب استفاده می‌شود، موجب شده ذائقه مخاطب و بخصوص سلايق مخاطب کودک و نوجوان ایرانی تحت تاثیر همین مجموعه‌های کمدی قرار بگیرد و در واقع ممکن است مخاطب ما با کپی‌برداری از این شوخی‌های پخش شده، به خیال خودش تلاش کند به صورت يك شخصیت بامزه و دوست داشتنی در جامعه جلوه کند.

در هر حال، به نظر می‌رسد علاوه بر این‌که باید با هر نوع بسته تبلیغاتی (مثل عکس، فیلم و مجله) که در آن به اشاعه شوخی‌های سخیف دامن می‌زند مقابله شود، رسانه‌های فرهنگساز نیز باید با آموزش و نمایش رفتارهای معقول در جامعه، الگویی از يك شهروند شاد، فعال و مودب را به نمایش بگذارند؛ شهروندی که اگر با فردی هم شوخی می‌کند، شوخی‌اش از مرز ادب خارج نشده موجب دلخوری کسی هم نمی‌شود.